

P R E D L O G

Na osnovu čl. 21 i 31 stav 1 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG”, br. 51/08, 34/11 i 35/13) Vlada Crne Gore, na sjednici od 2014. godine, donijela je

ODLUKU

O IZRADI PROSTORNOG PLANA POSEBNE NAMJENE NACIONALNOG PARKA "SKADARSKO JEZERO"

Član 1

Pristupa se izradi Prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka "Skadarsko jezero" (u daljem tekstu: PPPN NP "Skadarsko jezero").

PPPN NP "Skadarsko jezero" predstavlja osnov za održivi razvoj, očuvanje, zaštitu, unapređivanje i korišćenje potencijala područja iz stava 1 ovog člana.

Član 2

Granice PPPN NP "Skadarsko jezero" u svemu odgovaraju granicama Nacionalnog parka "Skadarsko jezero" utvrđenim Zakonom o Nacionalnim parkovima („Službeni list CG”, broj 56/09).

Područje Plana iz stava 1 ovog člana obuhvata Nacionalni park "Skadarsko jezero" površine od 40000 ha, odnosno 25400 ha vodenih površina (slobodnih voda i flotantne vegetacije) i 14600 ha obodnog kopna i močvara.

Nacionalni park "Skadarsko jezero" obuhvata djelove teritorija koji pripadaju Prijestonici Cetinje, Opštini Bar i Glavnom gradu Podgorica.

PPPN NP "Skadarsko jezero" će definisati zone koje će se planski obraditi na nivou detaljne razrade.

Orijentacioni obuhvat PPPN NP "Skadarsko jezero" je dat u grafičkom prilogu Programskog zadatka koji je sastavni dio ove odluke.

Član 3

Za PPPN NP "Skadarsko jezero" radiće se strateška procjena uticaja na životnu sredinu u svemu u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG", broj 80/05 i „Službeni list CG", broj 59/11).

Strateška procjena uticaja na životnu sredinu se radi istovremeno sa izradom PPPN NP "Skadarsko jezero".

Član 4

Sredstva potrebna za izradu PPPN NP "Skadarsko jezero" obezbijediće se iz Budžeta Crne Gore, sa pozicije organa državne uprave nadležnog za održivi razvoj i turizma (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Član 5

Rok za izradu i donošenje PPPN NP "Skadarsko jezero" je 18 mjeseci, od dana zaključivanja ugovora sa obrađivačem plana.

Član 6

PPPN NP "Skadarsko jezero" se donosi za period do 2025. godine.

Član 7

PPPN NP "Skadarsko jezero" izrađuje se na osnovu Programskog zadatka.

Član 8

Nosilac pripremnih poslova na izradi i donošenju PPPN NP "Skadarsko jezero" je Ministarstvo.

Član 9

Ministarstvo će po potrebi obavještavati Vladu Crne Gore o toku izrade PPPN NP "Skadarsko jezero".

Član 10

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

VLADA CRNE GORE

Broj:

Podgorica, 2014. godine

Predsjednik,

Milo Đukanović

PROGRAMSKI ZADATAK ZA IZRADU PROSTORNOG PLANA POSEBNE NAMJENE NACIONALNOG PARKA "SKADARSKO JEZERO"

UVODNE NAPOMENE

Skadarsko jezero je smješteno u Zetsko – skadarskoj kotlini, zadržavajući rijekom Bojanom kontakt sa Jadranskim morem. Sa površinom od 354 do 505.8 km², zavisno od vodostaja, predstavlja najveće jezero na Balkanu. Crnoj Gori pripadaju 2/3 jezera i 110.5 km obale, dok se 1/3 i dužinom obale od 57.5 km nalazi na teritoriji Republike Albanije.

U prostoru basena Skadarskog jezera prisutna su tri prostorna segmenta odnosno tri prostorne cjeline i to: Krajina i Crmnica koje pripadaju Barskoj opštini; Riječka nahija koja pripada Prijestonici Cetinje; i Lješanska nahija, Zeta i Malesija koje pripadaju Glavnom gradu Podgorica.

Krajina se prostire uz južnu padinu obale Skadarskog jezera, sa 22 ruralna naselja i Ostrosom kao mjesnim centrom.

Crmnica predstavlja sponu između primorskog i kontinentalnog dijela Crne Gore. Obuhvata 24 mala naselja. Virpazar je kao mjesni centar gradskog karaktera važni saobraćajni čvor sa društvenim i turističkim sadržajima.

Riječka nahija ovičava zapadni prostor Skadarskog jezera, sa naseljenim ostrvima, a Rijeka Crnojevića kao najveće naselje, svojevremeno je bila značajni centar i luka.

Zetska ravnica obuhvata područje na sjevernoj obali Skadarskog jezera, sa 28 naselja smještenih u ravnici.

Crnogorski dio Skadarskog jezera sa priobaljem, površine 40.000 ha, proglašen je Nacionalnim parkom 1983. godine.

Od ukupne površine Nacionalnog parka, 22.400 ha je vodena površina i 14.600 ha obodnog kopna i močvara, koje pripadaju teritorijama Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i Opštine Bar. Status trajno zaštićenih ornitoloških rezervata ima 812 ha površine ovog prostora.

NP "Skadarsko jezero" se odvaja od ostalih nacionalnih parkova Crne Gore kao područje sa izrazitim limnološkim karakteristikama, sa izuzetnim bogatstvom ornitofaune i ihtiofaune i bujnom vegetacijom močvarnog tipa.

Kao značajno stanište vodenih ptica, Skadarsko jezero je Ramsar konvencijom 1996. godine upisano u Svjetsku listu močvara od međunarodnog značaja.

Mnogobrojni kulturno – istorijski spomenici: arheološka nalazišta, manastirski kompleksi i utvrđenja, razbacani u širokoj lepezi u basenu Skadarskog jezera, govore da je još u XIV i XV vijeku ovo područje bilo značajno kulturno središte.

Region Skadarskog jezera nije samo jedinstveno prirodno područje već je i kulturni okvir oblikovan vjekovima načinom života u naseljima sa nekoliko stotina hiljada stanovnika u širem okruženju. Činjenica je da su prirodne i kulturne ljepote ovog regiona, s jedne strane, privlačna turistička destinacija, a sa druge, da služe za zadovoljenje potreba lokalnog stanovništva.

Glavna svrha izrade Prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka "Skadarsko jezero" (u daljem tekstu Plan) je da se obezbijedi jasna »vizija« za budući karakter ovog prostora, kao grupe naselja međunarodne turističke eko-destinacije u okviru održive zajednice.

Imperativ Plana je da obezbijedi očuvanje i jačanje jedinstvenog karaktera prostora, a da se istoverмено stimulišu blage turističke intervencije. Plan će se iskoristiti za privlačenje investicija od strane međunarodnih finansijera i promotera u okviru strukturnog i kontrolisanog planskog okvira.

Ovaj Programski zadatak je sastavni dio Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana posebne namjene NP "Skadarsko jezero".

I PRAVNI I PLANSKI OSNOV ZA IZRADU PLANA

Pravni osnov za izradu i donošenje Plana sadržan je u odredbama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata odnosno članom 21. kojim je propisano da se Prostorni plan posebne namjene izrađuje i donosi za područje nacionalnog parka, odnosno teritoriju koja je od posebnog značaja za Crnu Goru i koji zahtijevaju poseban režim uređenja i korišćenja.

Pored Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, prilikom izrade Plana potrebno je pridržavati se i sljedeće regulative:

a. Međunarodni sporazumi i konvencije

- Konvencija UN (Rio) o biološkom diverzitetu,
- Konvencija o vrstama koje migriraju,
- Pariska konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine,
- Evropska konvencija o zaštiti arheološkog nasljeđa,
- Konvencija za zaštitu arhitektonskog nasljeđa Evrope,
- Konvencija Savjeta Evrope o vrijednosti kulturnog nasljeđa za društvo,
- Aarhus konvencija o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristup pravosuđu u oblasti životne sredine,
- Okvirna konvencija UN o klimatskim promjenama,
- Espoo konvencija o prekograničnom uticaju,
- Sporazum o formiranju energetske zajednice,
- Direktiva o staništima, 1992 (Direktiva Savjeta 92/43/EEC),
- Relevantna regulativa EU.
- Evropska konvencija o predjelima

b. Propisi

Zaštita prirode

- Zakon o životnoj sredini ("Službeni list CG", broj 48/08),
- Zakon o zaštiti prirode ("Službeni list CG", broj 51/08),
- Zakon o nacionalnim parkovima ("Službeni list CG", broj 56/09),
- Zakon o šumama ("Službeni list CG", broj 74/10),
- Zakon o divljači i lovstvu ("Službeni list CG", broj 52/08),
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu ("Službeni list CG", broj 11/07),
- Uredba o visini naknada, načina obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine ("Službeni list RCG", broj 26/97, 9/00, 52/00, "Službeni list CG", broj 33/08, 5/09, 64/09, 40/11 i 49/11),
- Rešenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta ("Službeni list RCG", broj 76/06).

Zaštita kulturne baštine

- Zakon o zaštiti kuturnih dobara ("Službeni list CG", broj 49/10).

Procjena uticaja na životnu sredinu

- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG“, broj 80/05 i „Službeni list CG“, broj 27/13),
- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG" broj 59/11).

Zagađenje vazduha

- Zakon o zaštiti vazduha („Službeni list CG“, broj 25/10).

Buka

- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini („Službeni list CG“, broj 28/11).

Vode

- Zakon o vodama („Službeni list RCG“, broj 27/07 i „Službeni list CG“, broj 32/11),
- Uredba o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda („Službeni list CG“, broj 2/07).

Otpad

- Zakon o upravljanju otpadom („Službeni list CG", broj 64/11),
- Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija („Službeni list CG", broj 31/13).

Zemljište

- Zakon o geološkim istraživanjima („Službeni list RCG“, br. 28/93, 42/94 i 26/07 i „Službeni list CG“, broj 28/11),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službeni list RCG“, br. 15/92 i 59/92 i „Službeni list CG“, broj 32/11),
- Zakon o rudarstvu ("Službeni list CG", broj 65/08).

Putna infrastruktura

- Zakon o putevima ("Službeni list RCG", broj 42/04 i „Službeni list CG“, broj 54/09 i 36/11).

Turizam

- Zakon o turizmu („Službeni list CG“, broj 61/10).

Energetika

- Zakon o energetici ("Službeni list CG", br. 28/10 i 6/13),
- Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2025. godine (2007. godina),
- Akcioni plan implementacije Strategije razvoja energetike Crne Gore 2008 - 2012. (2008. godina).

Planski osnov za izradu Plana sadržan je u **Prostornom planu Crne Gore do 2020. godine** (u daljem tekstu PPCG) kojim se utvrđuju osnove dugoročne organizacije i uređenja prostora.

II CILJ IZRADE PLANA

Osnovni cilj izrade ovog Plana je da se kroz reviziju aktuelnog PPPPN NP "Skadarsko jezero", u smislu njegovog usklađivanja sa aktuelnim propisima i standardima i opredjeljenjima PPCG stvore formalne i planske pretpostavke za osmišljen razvoj, organizaciju i uređenje prostora Skadarskog jezera, u skladu sa osnovnim razvojnim opredjeljenjima i principima održivog razvoja.

Ovo znači da Plan treba da definiše osnovni koncept namjene prostora, ranga centara i infrastrukturne opremljenosti koji će omogućiti zaštitu i valorizaciju prirodnih potencijala u funkciji održivog razvoja. U tom smislu poseban značaj ima plansko povezivanje predmetnog prostora sa centrima neposrednog okruženja.

Plan treba da sadrži detaljne razrade za pojedine zone i lokalitete, čime se obezbjeđuju preduslovi za realizaciju investicionih projekata i uređenje prostora na lokacijama koje zahtijevaju trajne promjene u prostoru.

III OBUHVAT PLANA

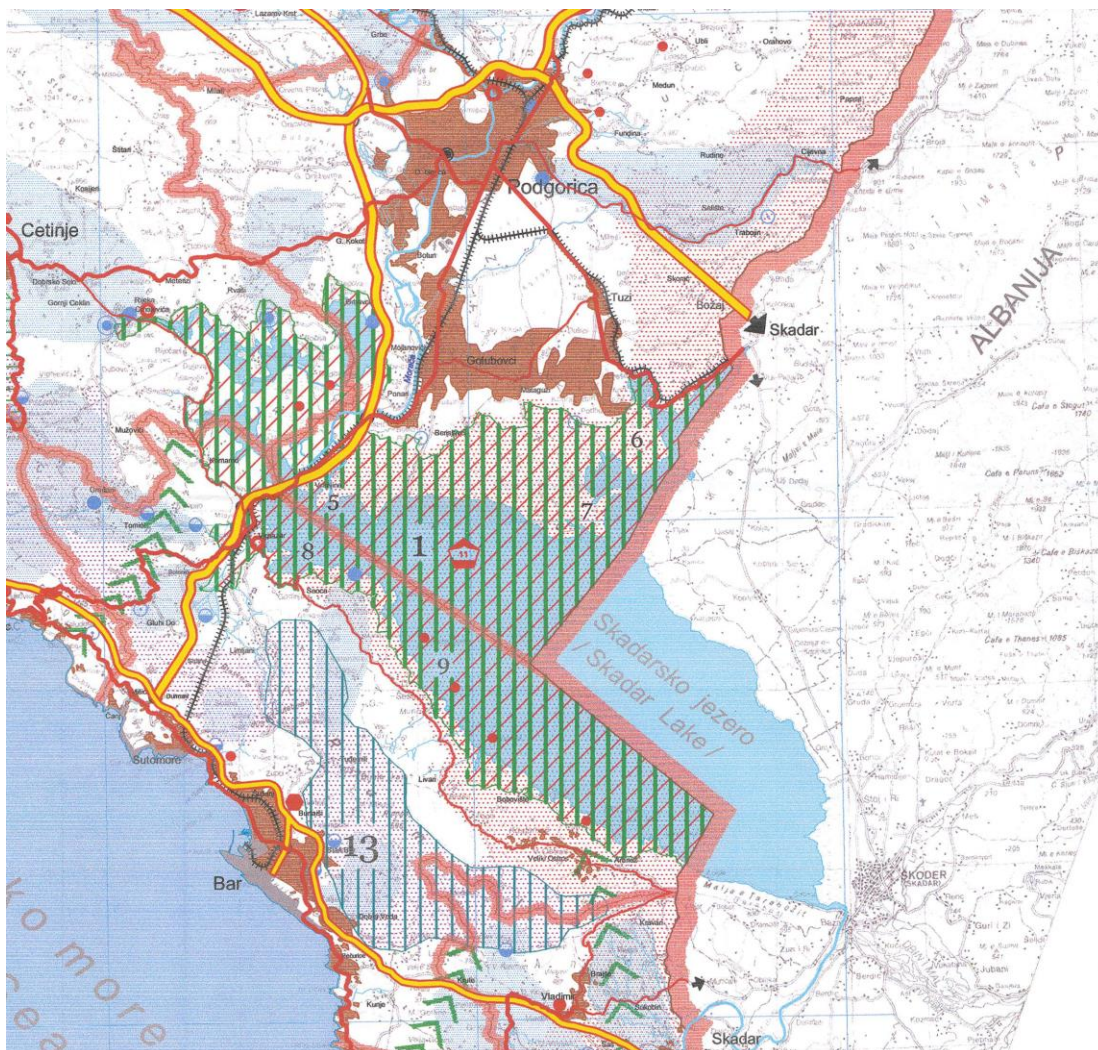
Područje Plana obuhvata Nacionalni park "Skadarsko jezero" površine od 40000 ha, odnosno 25400 ha vodenih površina (slobodnih voda i flotantne vegetacije) i 14600 ha obodnog kopna i močvara, koji pripadaju teritorijama Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i Opštine Bar.

PPPPN NP "Skadarsko jezero" treba odrediti zone zaštite u Nacionalnom parku:

- I zonu zaštite,
- II zonu zaštite,
- III zonu zaštite,

kao i zaštitni pojas Parka.

Orijentacioni obuhvat Plana je dat u grafičkom prilogu. Tokom izrade Plana utvrdiće se detaljno područje obuhvata, tj. granica zahvata Plana.
Orijentacioni obuhvat PPPN NP "Skadarsko jezero"

IV POLAZNA OPREDJELJENJA

Referentni osnov za definisanje polaznih opredjeljenja za izradu Prostornog plana posebne namjene NP "Skadarsko jezero" čine, Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine, Strategija razvoja turizma Crne Gore do 2020. godine, Koncept prekograničnog razvoja Skadarskog jezera, kao i deklarirana politika razvoja na državnom nivou, što su i osnove sa kojim treba da bude usklađen predmetni Plan.

Region Skadarskog jezera kao područje posebnih vrijednosti prirode predstavlja nacionalno dobro i kao prioritet se postavlja očuvanje temeljnog fenomena ovog područja tj. zaštite prirodnih odlika (posebno sjeverne močvarne strane) i graditeljskog naslijeđa, te kontrolisano korištenje resursa i razvoj na principima održivosti i dobrih praksi sličnih područja u Evropi i SAD.

PPCG je identifikovao prostor Skadarskog jezera kao dio Središnjeg regiona Crne Gore i jednu od 13 razvojnih zona.

PPCG u središnjem regionu naglašava potrebu čvrstog povezivanje turizma sa ostalim sektorima ruralne ekonomije, posebno poljoprivredom, preradom hrane i zanatstvom.

Osnovi prioriteta ove razvojne zone su turizam i rekreacija, poljoprivreda i strogo kontrolisano ribarstvo, radi održavanja ekološke ravnoteže.

Za ovu regiju Prostorni plan je preporučio **kulturni i vjerski turizam** kao segmente koji imaju veliki potencijal. Takođe, ukazuje se na probleme koji nastaju zbog široko rasprostranjenog tranzitnog i izletničkog turizma u ovom području tj. ove vidove turizma na području oko Skadarskog jezera treba zamijeniti ostalim vidovima turizma, koji vode do produženog boravka turista u središnjem regionu.

Preporučeni segmenti održivog turizma koje treba nastaviti razvijati su:

- kulturni turizam,
- vinski putevi,
- posmatranje ptica,
- pješačenje,
- biciklizam,
- jedrenje,
- sportski ribolov.

Posebno je potrebno obraditi **nautički turizam - plovidbu**, koja treba da se odvija u skladu sa ekološkim uslovima i da stvori uslove za razvojno pozicioniranje ovog prostora. Postojeća pristaništa koja treba urediti su: Rijeka Crnojevića, Virpazar, Krnjice, Ckla, Karuč, Plavnica i Vranjina.

Smjernice za regulisanje plovidbe na Skadarskom jezeru moraju se kreirati sa jasno definisanim zaštićenim oblastima, zonama plovidbe, maksimalnom veličinom brodova ...,a u skladu sa prostorno – planskom dokumentacijom.

Uz predložene marine treba planirati i razvoj komercijalnih pristaništa, što treba biti razrađeno prostorno – planskom dokumentacijom nižeg ranga.

Plan treba da kritički preispita koncept postojećeg PPPPN NP "Skadarsko jezero" u vezi sa projekcijom turističkih kapaciteta, odnosno da izvrši funkcionalnu diferencijaciju pojedinih mikrolokaliteta, za koje treba opredijeliti komplementaran razvoj u skladu sa nosivim kapacitetima prostora. Prioritet treba dati razvoju smještajnih kapaciteta srednjeg i visokog standarda.

U funkciji razvoja privrede, a naročito poljoprivrede, planom treba definisati zone za njen razvoj kao i centre koji će obezbijediti sadržaje za servisiranje tih djelatnosti. U tom smislu treba planirati mjere uređenja prostora koje će obezbijediti očuvanje i valorizaciju prirodnih potencijala u domenu: proizvodnje **vina, zdrave hrane, vode, ljekobilja i šumskih plodova i sl.** Ovo znači da treba definisati namjenu i režim korišćenja prostora koji će obezbijediti površine za održivi razvoj pomenutih potencijala. Takođe predvidjeti zone i lokalitete za izgradnju sadržaja (kompleksa i objekata) koji će omogućiti formiranje pogona i pratećih sadržaja za preradu i proizvodnju koju će zahtijevati opredijeljeni razvoj. Sve u smislu

podrške preduzetničkim inicijativama i u saglasju sa investicionim idejama zainteresovanih subjekata.

Saobraćajni koncept definisan PPCG treba da posluži kao osnov za povezivanje saobraćajnica ovog područja sa mrežom višeg ranga, a Plan ima za zadatak da prema opredijeljenoj namjeni prostora i mreži centara definiše racionalnu mrežu lokalnog nivoa i trase mreže regionalnog ranga na ovom području.

Hidrotehničku infrastrukturu, unutar zahvata treba planirati tako da obezbijedi normalno funkcionisanje predviđenih sadržaja kao i komunalne servise i usluge.

Biogeografsko-ekološkom analizom prostora Crne Gore, prema PPCG prepoznaje se deset predionih (pejzažnih) tipova i to: eumediteranski, niži submediteranski, mediteransko-flišni, ravničarsko-močvarni, viši submediteranski, brdsko-silikatni, mezofilni, planinski, visokoplaninski i antropogeni pejzažni tip. Definisane pejzažnih (predionih) jedinica uzima u obzir kako prirodne karakteristike prostora, tako i efekte čovjekovog prisustva u njemu, pa se u Crnoj Gori prepoznaje 21 osnovna prediona (pejzažna) jedinica, a jedna od njih je i Područje Skadarskog jezera.

Područje je izdvojeno kao posebna pejzažna jedinica s obzirom na prepoznatljiv izgled i izuzetan sklad prirodne i kulturne baštine.

Karakterističan izgled pejzažu daju: prostrana površina jezera, razučena obala bogata brojnim zalivima, poluostrvima i rtovima, stjenovita ostrva, bujna močvarna vegetacija sa nepreglednim tršćacima i livadama lokvanja i vodenog oraška (kasaronje), bujnim vodoplavnim livadama i poplavnim šumama. Poseban pejzažni izraz području daju sastojine kestena u Krajini.

Potrebno je uraditi Studiju predjela, koja predstavlja informacionu osnovu za izradu Plana predjela.

Takođe, potrebno je uraditi Studiju zaštite kulturnih dobara u skladu sa Zakonom o zaštiti kulturnih dobara i kao i Studiju hidro-geoloških karakteristika sa posebnim naglaskom na problematiku plavljenja.

V METODOLOŠKI PRISTUP I SADRŽAJ PLANA

Prostorni plan posebne namjene NP "Skadarsko jezero" ima dva nivoa razrade i to: Prostorni plan posebne namjene Nacionalnog parka "Skadarsko jezero" i Detaljne razrade za posebno određene zone – lokalitete.

Obzirom na specifičnost prostora u obuhvatu PPPN NP "Skadarsko jezero", kao zaštićenog područja prirode po osnovu primjene međunarodnih i nacionalnih propisa, neophodno je metodološki pristup izradi ovog prostorno-planskog dokumenta, prilagoditi specifičnosti tog prostora, primarno kroz primjenu instrumenata održivog i ekološkog planiranja namjene prostora.

1. PROSTORNI PLAN POSEBNE NAMJENE NACIONALNOG PARKA »SKADARSKO JEZERO«

Način izrade Plana

U odnosu na predmetni Plan, PPCG čini planski dokument višeg reda sa kojim PPPN NP "Skadarsko jezero" treba biti usklađen. Ovo obavezuje na poštovanje osnovnih opredjeljenja PPCG-a uz mogućnost njihove dalje razrade kroz analitičke i sintezne faze izrade Plana.

Iskazana osnovna opredjeljenja kao i utvrđene politike u referentnim dokumentima, su osnov za definisanje ciljeva razvoja, organizacije i uređenja predmetnog prostora. Za definisanje planskih opredjeljenja, pored obaveze iz navedenih dokumenata, potrebno je, na adekvatnom nivou, izvršiti analizu i ocjenu postojećeg stanja i iz nje rekognoscirati potencijale, ograničenja, postojeće i moguće konflikte u prostoru.

Za definisanje Plana treba uzeti u obzir očuvanje i razvijanje socijalnih, kulturnih i ekonomskih tradicija stanovništva područja obuhvaćenog Planom.

Analiza postojeće dokumentacije (PUP-ovi opština čije djelove obuhvata Plan, DPP autoputa Bar - Boljare) i do sada rađenih projekata treba da doprinese pouzdanijem sagledavanju karakteristika i razvojnih mogućnosti ovog područja.

Posebno treba izvršiti reviziju PPPPN NP "Skadarsko jezero" jer su se nakon izrade ovog plana dogodile brojne promjene koje uslovljavaju ili omogućavaju njegovu reviziju odnosno sagledavanje u novonastalim okolnostima:

- Aktuelni Prostorni plan Crne Gore identifikovao je prostor Skadarskog jezera kao dio središnjeg regiona Crne Gore i jednu od 13 razvojnih zona. Osnovni prioritet ove razvojne zone su turizam i rekreacija, poljoprivreda i strogo kontrolisano ribarstvo radi održavanja ekološke ravnoteže;
- Prostorni plan Crne Gore je preporučio izradu novih ili reviziju dosadašnjih planova za sve zone od značaja za razvoj ili organizaciju prostora Crne Gore;
- Nakon usvajanja aktuelnog PPPPNP "Skadarsko jezero" donijeto je, ili prihvaćeno više propisa i međunarodnih standarda koji se odnose na zaštitu životne sredine i uređenje prostora.

Opredjeljenja koja se odnose na područje Nacionalnog parka ažurirati prema afirmisanim međunarodnim i domaćim propisima i standardima, a koncept organizacije i namjene prostora uskladiti sa opredjeljenjima PPCG do 2020. godine i konceptom ukupnog Plana. U analitičkoj fazi izrade Plana potrebno je provjeriti i ocijeniti zahtjeve korisnika, potencijalnih investitora i stanovništva na području Plana i okoline.

Planska rješenja treba da budu vođena jasnom vizijom budućeg stanja u prostoru koje će uvažavati principe održivog razvoja i obezbijediti racionalnu organizaciju i uređenje prostora. Potrebno je predložiti model oživljavanja postojećih sela, njihovu umjerenu dogradnju u skladu sa potrebama novih namjena i standarda u poljoprivredi i turizmu.

Planom treba obezbijediti funkcionalno objedinjavanje predmetnog prostora sa širim prostorom, i naročito neposrednim okruženjem, poštujući komplementarni razvoj centara unutar predmetnog prostora kao i direktno uključivanje centara u neposredno okruženje. Ovo podrazumijeva da se pouzdano sagledavaju sadržaji okolnih centara (postojeći i planirani) i opredijeli najefikasniji način funkcionalne integracije prostora.

S obzirom na činjenicu da jedna trećina prostora Skadarskog jezera pripada Albaniji potrebno je sagledati i planove susjedne države u kontaktnom području, posebno po pitanju planirane infrastrukture, režima zaštite, eventualnih konflikata u prostoru i plovnosti rijeke Bojane.

U cilju pripreme PPPN NP "Skadarsko jezero" u skladu sa specifičnim karakteristikama područja neophodna je primjena instrumenata održivog-ekološkog planiranja u izboru optimalnog scenarija valorizacije prostora primjenom:

- rezultata ranjivosti životne sredine i predjela,
- rezultata atraktivnosti i pogodnosti prostora za ekosistemske usluge i servise u skladu sa prihvatnim kapacitetima prostora,
- rezultata socio-ekonomske analize u skladu sa demografskim potencijalom i prihvatnim kapacitetom prostora,
- pogodnog softvera za primjenu GIS-a u obradi podatka.

S tim u vezi neophodno je sprovesti pripremnu fazu prikupljanja, obrade i ocjene dokumentacione osnove i izradu saznanje osnove za PPPN NP "Skadarsko jezero":

- prikupljanje meta podataka, posebno u odnosu na rezultate projekata koji su imali za cilj izgradnju sistema upravljanja Skadarskim jezerom, realizovanih od strane Svjetske banke i GTZ-a,
- izradu analize ranjivosti i predjela koja uključuje izradu pojedinačnih analitičkih inputa za analizu prirodne osnove shodno ocjeni potreba iz faze prikupljanja meta podataka (biodiverzitet i stanje životne sredine, hidrologija, hidrogeologija i seizmika, prirodni i antropogeni rizici, uključujući promjenu klime),
- izradu analize atraktivnosti i pogodnosti prostora za ekosistemske usluge i servise i odabrane ekonomske vidove valorizacije prostora,
- socio-ekonomske analize koja uključuje ocjenu prihvatnih kapaciteta sredine i demografskog potencijala,
- izradu Studije predjela koja obuhvata tipološku klasifikaciju predjela, sa izdvajanjem: osnovnog tipa predjela; tipa karaktera predjela; područja karaktera predjela.

Sadržaj

Sadržaj Plana je definisan Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata i Pravilnikom o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima ("Službeni list CG", broj 24/10).

Osnovni dokument se radi u grafičkoj (R=1: 25 000) i tekstualnoj formi u fazama Nacrta i Predloga.

Tekstualni dio sadrži:

A) Analiza i ocjena postojeće dokumentacije i postojećeg stanja

- Opis zahvata i položaj;
- Smjernice iz planova višeg reda (PPCG);
- Analiza planske dokumentacije relevantne za prostor zahvata (Prostorni plan opštine, Generalni urbanistički plan, PUP);

- Dosadašnje koncepcije (planovi i projekti) i stepen realizacije;
- Ocjena postojećeg stanja prostornog uređenja;
- Odnos prema okruženju;
- Prirodne karakteristike (reljef - morfologija, ekspozicije i nagibi; hidrografija; pedologija, mineralne sirovine; vegetacija – šume; klimatske karakteristike...);
- Studija predjela (tipološka karakterizacija predjela)
- Stvoreni uslovi (stanovništvo i naselja; raspored privrednih i društvenih djelatnosti; infrastrukturna opremljenost – saobraćajna, hidrotehnička i energetska infrastruktura; komunalni servisi...);
- Ekonomsko - demografska analiza;
- Potencijali, ograničenja i konflikti u prostoru.

B) Planski dio (koncepti)

- Koncept organizacije, uređenja, izgradnje i korišćenja prostora;
- Koncepcija infrastrukturnih sistema i način njihovog povezivanja sa infrastrukturnim sistemima u okruženju;
- Uslovi, faze i dinamika realizacije infrastrukturnih mreža i objekata;
- Zaštitne zone;
- Režim zaštite kulturne i prirodne baštine;
- Mjere za zaštitu pejzažnih vrijednosti;
- Plan predjela;
- Mjere za zaštitu životne sredine;
- Mjere za zaštitu spomenika kulture;
- Koncept korišćenja obnovljivih izvora energije i primjena mjera energetske efikasnosti;
- Smjernice za razvoj i izgradnju seoskih naselja;
- Smjernice i precizne uslove za izgradnju van naselja;
- Smjernice za izgradnju objekata, uređivanje, korišćenje i zaštitu za prostor za koji se ne predviđa detaljna razrada;
- Smjernice i mjere za realizaciju plana;
- Područja, zone, lokacije i objekti od opšteg interesa;
- Koncesiona područja;
- Ekonomsko-tržišna projekcija;
- Način, faze i dinamika realizacije plana;
- Bilansi površina.

Grafički dio sadrži:

A) Analiza i ocjena postojeće dokumentacije i postojećeg stanja

- Granice područja za koje se radi Plan;
- Izvod iz PPCG;
- Prikaz prostornog plana opštine čiji se dijelovi nalaze u zahvatu Plana;
- Položaj i pravci razvoja u odnosu na okruženje (rang i sadržaji okolnih centara i veze na infrastrukturnu mrežu šireg područja);
- Tipologija predjela
- Stvoreni uslovi (namjena površina, infrastrukturna opremljenost – saobraćajna, hidrotehnička i energetska infrastruktura; komunalni servisi...);
- Sintezni prikaz postojećeg stanja sa potencijalima, ograničenjima i konfliktima u prostoru.

B) Planski dio (koncepti)

- Generalna namjena prostora;
- Prostorni koncept djelatnosti i veza sa okruženjem;
- Zone od posebnog značaja za razvoj (za detaljnu razradu);
- Infrastrukturni sistemi (saobraćaj, hidrotehnika, energetika, komunalni servisi) i njihova povezanost sa infrastrukturnim sistemima u okruženju;
- Plan predjela
- Područja, zone, lokacije i objekti od opšteg interesa i koncesiona područja;
- Zaštita životne sredine i uređenje predjela;
- Režim zaštite kulturne i prirodne baštine;
- Način, faze i dinamika realizacije plana.

Bliži sadržaj i forma planskog dokumenta, kriterijumi namjene površina, elementi urbanističke regulacije, jedinstveni grafički simboli i ostali potrebni sadržaj propisan je Pravilnikom o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima ("Službeni list CG", broj 24/10).

DETALJNA RAZRADA ZONA – LOKALITETA U ZAHVATU PLANA

Plan treba da sadrži i najmanje **pet detaljnih razrade za pojedine zone i lokalitete** koje će omogućiti brzu primjenu plana i realizaciju postavljenih ciljeva, čime će se obezbijediti preduslovi za realizaciju razvojnih projekata i uređenje prostora na lokacijama koje zahtijevaju trajne promjene u prostoru (lokaliteti za razvoj turizma, infrastrukture, seoska naselja, ulazni punktovi, centri za posjetioce i sl.).

U određivanju lokaliteta za detaljne razrade Obrađivač će saradivati i prihvatiti preporuke Naručioca i upravljača zaštićenim prirodnim dobrom tj. Javnog preduzeća NPCG.

Detaljne razrade imaju nivo razrade koji odgovara državnoj studiji lokacije.

Razrade iskazati u tekstualnom dijelu i na grafičkim priložima (R= 1:2500 i 1:1000) za faze Nacrta i Predloga.

Detaljne razrade će sadržati:

Tekstualni dio

A) Analiza i ocjena postojećeg stanja

- Prikaz granica i opis zahvata;
- Odnos prema okruženju;
- Prirodne karakteristike;
- Stvoreni uslovi;
- Detaljna studija predjela
- Ekonomsko - demografska analiza;
- Ocjena stanja životne sredine;
- Potencijali, ograničenja i konflikti.

B) Planski dio (koncepti)

- Koncept uređenja prostora;
- Namjene površina i objekata sa prikazom kapaciteta;

- Urbanističko - tehnički uslovi za izgradnju objekata;
- Trase infrastrukturnih mreža i saobraćajnica i smjernice za izgradnju infrastrukturnih i komunalnih objekata;
- Smjernice urbanističkog i arhitektonskog oblikovanja prostora sa smjernicama za primjenu energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije;
- Režim zaštite kulturne i prirodne baštine;
- Mjere za zaštitu životne sredine;
- Mjere za zaštitu spomenika kulture;
- Mjere za zaštitu pejzažnih vrijednosti i smjernice za realizaciju projekata pejzažne arhitekture, odnosno uređenja terena;
- Ekonomsko-tržišna projekcija;
- Način, faze i dinamika realizacije plana;
- Bilansi površina.

Grafički dio (u R=1:2500 i 1:1000)

A) Analiza i ocjena postojećeg stanja

- Geodetska podloga sa granicom zahvata;
- Stvoreni uslovi - izgrađenost i opremljenost prostora.

B) Planski dio (koncepti)

- Namjena površina i objekata;
- Plan parcelacije;
- Građevinske i regulacione linije;
- Nivelaciona i regulaciona rješenja;
- Spratnost i karakteristike objekata;
- Tačke i uslovi priključenja na saobraćajnice, infrastrukturne mreže i komunalne objekte;
- Plan pejzažne arhitekture;
- Način, faze i dinamika realizacije.

URBANISTIČKO – TEHNIČKI USLOVI

Urbanističko – tehničke uslove treba posebno obraditi za svaku urbanističku parcelu i objekat u zoni detaljne razrade i iskazati u posebnom prilogu (separatu) koji će sadržati sve neophodne tekstualne, numeričke i grafičke podatke u skladu sa članom 62. Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata.

Plan, po utvrđenim fazama i za definisane segmente, treba da bude urađen i prezentovan u analognom i digitalnom formatu. Digitalni oblik – za tekstualni dio u standardu Microsoft Word i PDF formatu, a grafički u standardu Auto Cad i GIS formatu.

Plan će biti predstavljen na crnogorskom i engleskom jeziku.

VI POSTOJEĆA DOKUMENTACIJA I PODLOGE ZA IZRADU PLANA

U toku izrade Programskog zadatka, na osnovu preliminarne procjene raspoloživih podataka o postojećoj dokumentaciji i podlogama, izvršena je klasifikacija relevantne dokumentacije koja se može koristiti za izradu Plana.

Planski dokumenti

- Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine;
- Prostorni i urbanistički planovi opština (Cetinje, Bar i Podgorica).

Plansko-razvojni dokumenti

- Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore;
- Strategija regionalnog razvoja;
- Strategija razvoja turizma Crne Gore do 2020. godine;
- Vodoprivredna osnova Crne Gore;
- Projekat "Pravci razvoja ekološke države Crne Gore";
- Nacionalna strategija biodiverziteta 2010-2015.g.;
- Strateški master plan za otpadne vode za centralni i sjeverni dio Crne Gore;
- Strateški master plan za upravljanje čvrstim otpadom;
- Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore;
- Strategija razvoja i redukcija siromaštva Crne Gore;
- Crnogorska poljoprivreda i Evropska Unija (Strategija razvoja proizvodnje hrane i ruralnih područja);
- Strategija razvoja energetike Republike Crne Gore do 2025. godine (Realizovani energetske bilansi, knjiga A);
- Zdravstvene politike u Republici Crnoj Gori do 2020. godine;
- Agenda ekonomskih reformi;
- Reforma politike uređenja prostora;
- Akcioni plan za pripremu turističkih sezona – Agenda reformi u oblasti turizma.

Projekt koji su implementirani ili čija je implementacija u toku za NP "Skadarsko jezero"

Projekat: "Promovisanje mreže saradnje u zemljama Jugoistočne Evrope"

Period: 2000-2006 godine

Donator: Regionalni centar za životnu sredinu – REC

Projekat: "Novi turistički proizvod-Posmatranje ptica za NP "Skadarsko jezero"

Period: 2005 godina

Donator: USAID – IRD

Projekat: "Centri za posjetioce, Murići i Rijeka Crnojevića"

Period: 2007 godina

Donator: USAID – IRD

Projekat: "Prostorno planiranje u regionu Skadarskog jezera"

Period: 2007-2009 godine

Donator: Njemačko društvo za tehničku saradnju – GTZ

Projekat: "Podrška razvoju turističkih destinacija u kontinentalnom dijelu Crne Gore"

Period: 2007 - u toku

Donator: Njemačko društvo za tehničku saradnju – GTZ

Projekat: "Razvoj turističke infrastrukture na Skadarskom jezeru" I faza

Period: 2007-2009 godine

Donator: ADA– GTZ

Projekat: "Razvoj turističke infrastrukture na Skadarskom jezeru" II faza
Period: 2009 - u toku
Donator: ADA- GTZ

Projekat: "Integralno upravljanje ekosistemom Skadarskog jezera"
Period: 2008 - u toku
Donator: Svjetska banka

Projekat: "Razvoj lokalnih zajednica na Skadarskom jezeru"
Period: 2007 - u toku
Donator: Savjet Evrope

Podaci o stanovništvu, aktivnostima i prostoru

Podaci o stanovništvu su dostupni iz Popisa stanovništva 2011. godine. MONSTAT raspolaže i drugim statističkim podacima koji mogu biti od koristi prilikom izrade Plana. Dodatni i nedostajući podaci će se obezbijediti anketiranjem i istraživanjem planskog područja.

Podaci o prostoru i aktivnostima se mogu preuzeti iz dokumentacije raznih planova, studija, istraživačkih institucija, stručnih i naučnih radova i dr. Dostupne su sektorske i podsektorske studije (analize i ekspertize) za potrebe izrade Prostornog plana Crne Gore. Podaci o stvorenim uslovima će se obezbijediti terenskim istraživanjima uz korišćenje dokumentacije.

Pored ekspertiza u užem smislu, za potrebe izrade ovog Plana mogu se koristiti i ekspertiska mišljenja stručnjaka, lokalnih poznavaca stanja i problema na terenu.

Podloge

Za potrebe izrade Plana koristiće se topografske karte u razmeri 1:25.000 (TK 25). Potrebno je koristiti karte u digitalnom obliku, kao i ortofoto snimke.

Za potrebe izrade detaljnih razrada potrebno je obezbijediti ažurne geodetske podloge u razmjeri 1:2500 i 1:1000.

Odredbama člana 38. Zakona, organi, privredna društva, ustanove i druga pravna lica nadležna za određene poslove (projekcije razvoja; vodoprivrede; elektroprivrede; saobraćaja; telekomunikacija; radio difuzije; zdravstva; odbrane zemlje; kulture; stambeno-komunalne djelatnosti; geodetske, geološke, geofizičke, seizmičke i hidro-meteorološke poslove; poslove statistike; poljoprivrede, šumarstva, turizma, zaštite prirode, zaštite kulturne i prirodne baštine; zaštite životne sredine i dr.) dužna su da, na zahtjev Nosioca pripremljenih poslova, u roku od 15 dana, dostave raspoložive podatke, u analognoj i digitalnoj formi, kao i svoje predloge i mišljenja koja su neophodna za izradu planskog dokumenta.

VII EKONOMSKO - DEMOGRAFSKA ANALIZA I EKONOMSKO - TRŽIŠNA PROJEKCIJA

- Analizirati kretanje stanovništva i demografskih struktura u opštinama i u zahvatu Nacionalnog parka; Uraditi analizu radne snage i njene strukture; Analizu uraditi uzimajući u obzir regionalni i lokalni kontekst;

- Uraditi analizu i ocjenu opšteg razvoja opština, privrednih djelatnosti i privrednih kapaciteta; Takođe, utvrditi potencijalna ograničenja za realizaciju planskih rješenja, potencijalna osjetljiva socio-ekonomska pitanja;
- Uraditi analizu i ocjenu tržišnih trendova, sa naročitim osvrtom na ekonomsku valorizaciju zaštićenih područja. Takođe, dati rezime ključnih socijalnih i ekonomskih pitanja;
- Navesti ciljeve razvoja u svim relevantnim demografskim, ekonomskim i socijalnim aspektima značajnim za razvoj Plava; Potrebno je postići optimalno, osmišljeno plansko rješenje uklopljeno u koncept razvoja šireg regionalnog i državnog područja;
- Dati projekciju budućeg kretanja stanovništva, broj stanovnika i zaposlenih – nova radna mjesta; Potrebno je dati projekciju broja stanovnika i njegovu strukturu u kontaktnim i gravitirajućim područjima, naročito sa aspekta ekonomskih aktivnosti generisanih funkcionisanjem Nacionalnog parka;
- Procijeniti vrijednost investicija u realizaciji novoplaniranih sadržaja i pripadajuće infrastrukture; Takođe, koristeći standardne ekonomske tehnike, utvrditi ekonomsku isplativost planiranih investicija; Pored toga, uzeti u obzir direktne i indirektno koristi od održivog iskorišćenja resursa Nacionalnog parka;
- Dati predlog mjera i podsticaja (fiskalnih, institucionalnih, izmjena propisa i dr) na državnom i lokalnog nivou radi ubrzanja realizacije Plana;
- Faze realizacije moraju biti jasno definisane, ekonomski opravdane, sa alociranim (faznim) troškovima. Faznost u realizaciji i dinamika moraju biti definisane u skladu sa utvrđenim prioritetima, potrebom izgradnje određenih objekata infrastrukture, ali i realnim mogućnostima obezbjeđivanja potrebnih finansijskih sredstava;
- Prikazati benefite opština i države; Ovaj dio treba da sadrži obuhvatnu analizu i rekapitulaciju planiranog rješenja, sa društveno-ekonomskog, demografskog, socijalnog, ekološkog i drugih aspekata.

VIII OBAVEZE OBRADJIVAČA

PPPPN NP "Skadarsko jezero" po utvrđenim fazama i za definisane segmente, treba da bude urađen i prezentovan u analognom i digitalnom formatu. Digitalni oblik – za tekstualni dio u standardu Microsoft Word i PDF formatu, a grafički u standardu Auto Cad i GIS formatu.

Obrađivač Plana će nadležnom organu, koji je nosilac pripremnih poslova, dostaviti na uvid, odnosno stručnu ocjenu, sljedeće faze:

- Radni projekat,
- Analiza i ocjena postojećeg stanja (analitičko-dokumentaciona osnova i stanje na terenu);
- Izrada više scenarija i odabir najpovoljnijeg u saradnji sa ključnim zainteresovanim stranama
- Prednacr,
- Nacr i
- Predlog plana.

Obrađivač će, saglasno Zakonu, dostaviti Nacr Plana organu državne uprave nadležnom za planiranje i uređenje prostora, koji je nosilac pripremnih poslova, kako bi se u zakonskom postupku sprovela procedura utvrđivanja Nacrta Plana.

Obrađivač je dužan da u Predlog Plana, a nakon sprovedenog postupka javne rasprave i stručne ocjene, ugradi sve prijedloge i mišljenja nadležnih organa.

Predlog Plana Obradivač će dostaviti ministarstvu nadležnom za planiranje i uređenje prostora, kako bi se u zakonskom postupku sprovela procedura donošenja ovog planskog dokumenta.

Po usvajanju Plana, Obradivač će resornom ministarstvu predati konačnu verziju plana na crnogorskom jeziku i engleskom jeziku u adekvatnoj formi koja je definisana Pravilnikom.

Model participativnog pristupa javnosti

Participativni pristup će biti od fundamentalne važnosti kod pripreme planova, uz usvajanje principa „bottom-up“ planiranja komunikacije, gdje je osnovni cilj kreiranje dijaloga između građana na temu kako prostor treba da se planira i koristi. Ovakav pristup podrazumijeva dobijanje različitih mišljenja raznih pripadnika javnosti, odnosno, različitih kategorija korisnika prostora i različitih socijalnih grupacija (žena, starijih, lica sa specijalnim potrebama, mladih, manjinskih naroda). Naglašena je važnost uključivanja javnosti u svim fazama izrade Plana, još od najranije Faze - Pripremnih poslova, pa sve do njegovog usvajanja.

Model participativnog pristupa javnosti se zasniva najviše na direktnom kontaktu, odnosno, mreži „neformalnih“ tematskih sastanaka sa građanima i fokusnim grupama uz učešće velikog broja ljudi. Pored toga vodi se i široka poludirigovana anketa pripremljena od strane Obradivača plana u čijem sprovođenju značajno učestvuju i članovi Foruma i Radnih grupa.

Kao prvi korak formiran je Forum građana, u čiji sastav su ušli predstavnici različitih tipova korisnika prostora i različitih socijalnih grupa, kao tijelo koje treba da obezbijedi i osigura učešće javnosti kroz različite modele i metode. Zadatak foruma je da:

- Učestvuje u izradi i verifikuje Plan i Strategiju učešća javnosti;
- Izvrši mapiranje svih oblasti značajnih za izradu Plana i na osnovu toga utvrdi prioritete;
- Formira Radne grupe i učestvuje u njihovom radu;
- Koordinira rad Radnih grupa u animiranju javnosti i pruža savjetodavne usluge;
- Obezbjedjuje i osigurava učešće javnosti;
- Blagovremeno i često obavještava javnost o sprovođenju aktivnosti za učešće javnosti (radionice, ankete ...);
- Obezbjedjuje što veću zastupljenost žena, socijalnih i etničkih grupa u Radnim grupama.

Nakon formiranja Foruma, pristupiće se uspostavljenju Radnih grupa. Zadatak Radnih grupa će biti da:

- uspostavljaju kontakt sa akterima Planskog procesa,
- informišu, edukuju...,
- iniciraju radionice, saradjuju sa opštinom u organizaciji radionica,
- organizuju “radionice” samoinicijativno ili sa NVO i drugim organizacijama,
- organizuju učešće javnosti kroz inovativne načine (Otvorene kuće, vizuelna istraživanja...),
- prikupljaju i predstavljaju viđenja lokalnog stanovništva – grupišu i filtriraju prikupljene predloge, sugestije i slično,
- komentarišu i daju sugestije na predložena Anketna pitanja.